

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O USMERJANJU OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 58/11, 40/12 – ZUJF, 90/12, 41/17 – ZOPOPP in 200/20 – ZOOMTVI) se v 2. členu za besedilom »gluhi in naglušni otroci,« doda besedilo »otroci z gluhoslepoto,«.

2. člen

Za 4. členom se doda nov 4.a člen, ki se glasi:

»4.a člen

(kontinuum podpore in pomoči)

(1) Otrok, pri katerem šola zazna učne težave ali potrebo po dodatni podpori, ima pravico do stopenjske pomoči v okviru kontinuuma podpore in pomoči (v nadaljevanju: kontinuum pomoči), ki ga šola izvaja, spremlja in dokumentira v skladu z navodili Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.

(2) Za vsakega otroka, vključenega v kontinuum pomoči, je šola dolžna pripraviti in izpeljati načrt podpore in pomoči, v katerem opredeli cilje, načine in metode dela, izvajalce ter spremljanje napredka, ki se vodi v okviru predpisane šolske dokumentacije.

(3) Razrednik skupaj z drugimi strokovnimi delavci skrbi za pripravo in izvajanje načrta podpore in pomoči ter otroku omogoča vključitev v učno pomoč in druge oblike podpore in pomoči.

(4) Učna pomoč je namenjena usvajanju učne snovi, razvijanju in utrjevanju učnih ter kompenzacijskih strategij. Izvaja se v okviru razširjenega programa osnovne šole ter v programih nižjega poklicnega izobraževanja. Izvajajo jo učitelji šole.

(5) Kontinuum pomoči obsega tudi prilagoditve fizičnega in socialnega učnega okolja, pristopov pri poučevanju, učnih pripomočkov, gradiv, opreme, domačih nalog ter načinov ocenjevanja znanja. Šola te prilagoditve načrtuje in dokumentira v okviru načrta podpore in pomoči, kot je določeno z drugim odstavkom tega člena.«.

3. člen

8. člen se spremeni tako, da se glasi:

»8. člen

(dodatna strokovna pomoč)

(1) Dodatna strokovna pomoč se izvaja kot pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj.

(2) Obseg dodatne strokovne pomoči za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj se določi z odločbo o usmeritvi. Skupno število ur v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole ne sme

presegati štirih ur tedensko, v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole treh ur tedensko in dveh ur tedensko v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole, v posebnem programu vzgoje in izobraževanja ter v srednješolskih izobraževalnih programih.

(3) Dodatna strokovna pomoč se izvaja v vzgojno-izobraževalnem ali socialnovarstvenem zavodu, v katerega je otrok vpisan, skupinsko ali individualno v skladu z navodili za prilagojeno izvajanje programov z dodatno strokovno pomočjo iz 10. člena tega zakona. Izvaja se v oddelku v obliki sodelovalnega poučevanja ali izven oddelka, pri čemer mora biti v oddelku izvedena vsaj četrtina ur dodatne strokovne pomoči. Ure dodatne strokovne pomoči se lahko izvajajo tudi neenakomerno ali strnjeno v okviru letnega obsega ur.

(4) Če dodatne strokovne pomoči ni mogoče zagotoviti v skladu s prejšnjim odstavkom, se dodatna strokovna pomoč lahko nudi otroku tudi na domu. Izjemoma se lahko del dodatne strokovne pomoči izvaja strnjeno tudi v zavodu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

(5) Ura dodatne strokovne pomoči traja največ 45 minut.

(6) Način in dinamika izvajanja dodatne strokovne pomoči se za posameznega otroka s posebnimi potrebami določi v individualiziranem programu vzgoje in izobraževanja (v nadaljnjem besedilu: individualizirani program).

(7) Tiflopedagoška, surdopedagoška, logopedska in socialnopedagoška dodatna strokovna pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj se lahko na podlagi odločbe o usmeritvi izvaja tudi za otroke s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v prilagojene izobraževalne programe in posebne programe vzgoje in izobraževanja, razen če je tovrstna pomoč že zagotovljena v okviru programa, v katerega so vključeni.

(8) Dodatno strokovno pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj, poleg strokovnih delavcev šole, izvajajo tudi učitelji za dodatno strokovno pomoč druge šole ali zavoda, ki izpolnjujejo s predpisi določene pogoje.«.

4. člen

Deveti člen se črta.

5. člen

10. člen se spremeni tako, da se glasi:

»10. člen

(materialni pogoji)

(1) Otrokom s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, v prilagojene programe ter v posebni program za otroke z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju, je treba prilagoditi prostor in pripomočke v skladu z navodili za prilagojeno izvajanje programov z dodatno strokovno pomočjo ter v skladu s prilagojenimi in posebnimi programi, ki jih določi pristojni strokovni svet.

(2) Specialno opremo oziroma tehnologijo, ki je nujna za vključitev otroka s posebnimi potrebami v program vzgoje in izobraževanja, zagotovi ustanovitelj javnega zavoda, v katerega je otrok vključen, če

ta oprema oziroma tehnologija otroku ni zagotovljena po drugih predpisih in če je zaradi objektivnih razlogov ne more uporabljati doma ali v vzgojno-izobraževalnem zavodu. Specialne opreme oziroma tehnologije za otroke z gibalno oviranostjo, ki jim pripada na podlagi predpisov o zdravstvenem zavarovanju in je namenjena uporabi v domačem okolju (npr. žoge, valji, stolčki, stojke), ni treba vsakodnevno prinašati v vzgojno-izobraževalni zavod.

(3) Prilagajanje in pretvarjanje učbenikov in drugih učnih gradiv v okviru javne službe zagotavljajo osnovne šole, ki izvajajo prilagojene in posebne programe, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter specialne knjižnice, ki na podlagi zakona, ki ureja knjižnično dejavnost, izvajajo storitve v prilagojenih tehnikah za osebe s slepoto ali slabovidnostjo.

(4) Zavod Republike Slovenije za šolstvo za pripravo, nadgradnjo in tiskanje učnih gradiv za prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom lahko na podlagi strokovne presoje tudi neposredno sodeluje z založbami. Sodelovanje se lahko financira iz javnih sredstev brez obveznosti izvedbe postopka javnega naročanja, kadar je to treba za zagotavljanje posebnih didaktičnih rešitev za otroke s posebnimi potrebami.

(5) Ministrstvo vzpostavi in določi načine vzdrževanja zaščenega digitalnega repozitorija in dostop do učnih gradiv ter obveznosti založnika v zvezi z naložitvijo potrjenih učnih gradiv v odprti elektronski obliki.«.

6. člen

Za 10. členom se doda nov 10.a člen, ki se glasi:

»10.a člen

(pomoč spremljevalca, spremljevalca skupine in varuha negovalca)

(1) Težje in težko gibalno oviranim otrokom, slepim in slabovidnim otrokom oziroma otrokom z okvaro vidne funkcije, otrokom z gluhoslepoto, dolgotrajno bolnim otrokom, otrokom z avtističnimi motnjami in otrokom s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki so usmerjeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo ali v prilagojene izobraževalne programe, se lahko na podlagi odločbe o usmeritvi dodeli pomoč spremljevalca ali spremljevalca skupine v času vzgojno-izobraževalnega dela.

(2) Pomoč spremljevalca in spremljevalca skupine omogoča otroku s posebnimi potrebami nemoteno vključevanje v pouk in druge dejavnosti v šoli ali zavodu. Merila za določitev spremljevalca in spremljevalca skupine so priloga kriterijev za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami, ki jih sprejme direktor Zavoda Republike Slovenije za šolstvo v soglasju z ministrom, pristojnim za šolstvo.

(3) V izobraževalnih programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo pomoč izvaja spremljevalec, v prilagojenih izobraževalnih programih pa spremljevalec skupine.

(4) V posebnih programih vzgoje in izobraževanja ter v vzgojnih programih nego in pomoč iz drugega odstavka tega člena izvaja pomoč varuh negovalec v skladu z normativi.

(5) Otroke s posebnimi potrebami, ki zaradi zdravstvenega stanja potrebujejo pomoč pri prevozu in je to določeno v odločbi o usmeritvi, lahko na organiziranem šolskem prevozu od kraja prebivališča do šole ali zavoda ter nazaj spremlja spremljevalec ali spremljevalec skupine ali varuh-negovalec po opravljenem usposabljanju pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti. Merila za določitev pomoči pri prevozu

so priloga kriterijev za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami iz drugega odstavka tega člena.«.

7. člen

16. člen se spremeni tako, da se glasi:

»16. člen

(oskrba in vključitev v vzgojni program)

(1) Otroci s posebnimi potrebami, ki jim ni mogoče zagotoviti vzgoje in izobraževanja v kraju njihovega prebivališča in jim zaradi oddaljenosti prebivališča od kraja vzgoje in izobraževanja ni mogoče zagotoviti prevoza, ali kadar organ, ki vodi postopek usmerjanja, presodi, da je to v največjo korist otroka, se lahko na podlagi odločbe o usmeritvi vključijo v oskrbo v zavod za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, socialnovarstveni zavod ali dom za učence.

(2) V oskrbo in v vzgojni program se na podlagi odločbe o usmeritvi lahko vključijo tudi otroci s statusom dijaka, ki so končali prilagojene izobraževalne programe osnovne šole ali so vključeni v prilagojene izobraževalne srednješolske programe oziroma posebne programe, namenjene rehabilitaciji.

(3) Šola ali zavod lahko, z namenom razbremenitve staršev, v letnem delovnem načrtu določi dneve, ko se lahko tudi drugi otroci te šole ali zavoda na željo staršev vključijo v oskrbo in vzgojni program. Vzgojni program izvajajo strokovni delavci, spremstvo in nego pa zagotavljajo spremljevalci skupine oziroma varuhi negovalci. Sredstva za plače zaposlenih se zagotovijo v proračunu Republike Slovenije. Stroške prehrane in prevoza krijejo starši ali pa se sredstva zagotovijo iz drugih virov.«.

8. člen

19. člen se črta.

9. člen

21. člen se spremeni tako, da se glasi:

»21. člen

(vzgoja in izobraževanje v socialnovarstvenem zavodu ali zasebnem vzgojno-izobraževalnem zavodu)

(1) Otroci se lahko na podlagi odločbe o usmeritvi vključijo v posebni program vzgoje in izobraževanja, ki ga izvaja socialnovarstveni zavod. Program se izvaja skozi celotno šolsko leto, vključno s šolskimi počitnicami.

(2) Na predlog staršev lahko komisija za usmerjanje iz 23. člena tega zakona predlaga usmeritev otroka s posebnimi potrebami v vzgojno-izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo v zasebnem vzgojno-izobraževalnem zavodu, ki je v vpisan v razvid izvajalcev javnoveljavnih programov vzgoje in izobraževanja in izpolnjuje pogoje v skladu z 29. členom tega zakona.«.

10. člen

V 23. členu se spremenijo četrti, peti, šesti in sedmi odstavek tako, da se glasijo:

»(4) Komisije za usmerjanje prve stopnje so imenovane glede na vrsto ovir, motenj in primanjkljajev v sestavi najmanj dveh članov s področij specialne in rehabilitacijske pedagogike ustrezne smeri, socialne pedagogike, psihologije ali pediatrije ali pedopsihiatrije ali šolske medicine ali drugih področij, ki lahko otroka obravnavajo z vidika njegovih posebnih potreb.

(5) Komisijo za usmerjanje druge stopnje sestavljajo trije člani s področij specialne in rehabilitacijske pedagogike, šolske medicine oziroma pediatrije ter psihologije.

(6) Če komisija za usmerjanje na podlagi razpoložljive dokumentacije in razgovorov ne more pripraviti strokovnega mnenja o usmeritvi otroka s posebnimi potrebami v ustrezen program vzgoje in izobraževanja (v nadaljnjem besedilu: strokovno mnenje) lahko v soglasju z uradno osebo, ki vodi postopek, izvede dodatno strokovno oceno ali v svoje delo vključi tudi specialista s področja pedopsihiatrije ali fizikalne medicine in rehabilitacije ali okulistike ali avdiologije oziroma katerega koli specialista medicine.

(7) Komisija za usmerjanje lahko pred sprejemom odločitve na svojo sejo povabi predstavnika šole ali zavoda, da predstavi izvajanje kontinuuma pomoči za otroka. Komisija pridobi tudi pisno mnenje otrokovega učitelja.«.

Dosedanji sedmi odstavek postane osmi odstavek.

11. člen

V 25. členu se peti in šesti odstavek spremenita tako, da se glasita:

»(5) Zahteva za začetek postopka usmerjanja se lahko vloži elektronsko, po pošti ali osebno na območno enoto Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, pristojno glede na kraj stalnega prebivališča otroka s posebnimi potrebami.

(6) Zahteva je popolna, če vsebuje najmanj poročilo šole o otroku, zapis pogovora z otrokom v šoli in drugo razpoložljivo strokovno dokumentacijo v skladu s 26. členom tega zakona oziroma dokumentacijo centra za zgodnjo obravnavo v skladu z zakonom, ki ureja celostno zgodnjo obravnavo predšolskih otrok s posebnimi potrebami.«.

12. člen

V 30. členu se tretji in četrti odstavek spremenita tako, da se glasita:

»(3) Če se otrok s posebnimi potrebami usmeri, se z odločbo odloči o:

- programu vzgoje in izobraževanja, v katerega se bo otrok usmeril,
- vzgojno-izobraževalnemu zavodu, v katerega se bo otrok vključil,
- datumu vključitve otroka v program ali vzgojno-izobraževalni zavod,
- obsegu dodatne strokovne pomoči in o učiteljih za dodatno strokovno pomoč z ustreznimi znanji s področja otrokovih primanjkljajev, ovir oziroma motenj
- prilagoditvah prostora, specialni opremi in tehnologiji,
- pomoči spremljevalca ali spremljevalca skupine,
- zmanjšanju števila otrok v oddelku glede na predpisane normative,

- spremstvu otroka na organiziranem prevozu, ki zaradi svojega zdravstvenega stanja, potrebujejo spremstvo,
- izvajanju dodatne strokovne pomoči v zavodu za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami,
- prilagojenem prevozu dijaka s težjo ali težko gibalno oviranostjo, če zaradi svoje oviranosti ne more uporabljati javnega prevoza oziroma potrebuje prilagojen prevoz,
- oskrbi in vključitvi v vzgojni program,
- roku preverjanja ustreznosti usmeritve v skladu z merili za določanje preverjanja ustreznosti usmeritve pri posameznih skupinah otrok s posebnimi potrebami, ki so nujne glede na njihove vzgojno izobraževalne potrebe, in so priloga kriterijev za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami,
- pravicah, za katere tako določa poseben zakon.

(4) Gluhim in naglušnim otrokom, ki se sporazumevajo v znakovnem jeziku, se v šoli ali zavodu na podlagi odločbe o usmeritvi lahko zagotovi pravica do sporazumevanja in učenja s pomočjo učitelja oziroma vzgojitelja za komunikacijo v slovenskem znakovnem jeziku. Otrokom z gluhoslepoto se lahko zagotovi pravica do sporazumevanja in učenja v prilagojenih načinih sporazumevanja z otroki z gluhoslepoto s pomočjo učitelja ali vzgojitelja za delo z otroki z gluhoslepoto. Gluhim in naglušnim otrokom ali otrokom z gluhoslepoto, ki se sporazumevajo v znakovnem jeziku ali jeziku gluhoslepih, se lahko na podlagi odločbe o usmeritvi, ob upoštevanju stopnje primanjkljaja, ovire oziroma motnje, določi prilagojena izvedba predmetnika. Za gluhe in naglušne otroke ter otroke z gluhoslepoto se izvaja dopolnilno izobraževanje tako, da se organizira pouk znakovnega jezika ali jezika gluhoslepih ter kulture gluhih ali gluhoslepih ali slovenskega jezika.«.

Peti odstavek se črta.

V šestem odstavku se v prvem stavku za besedo »roku« številka »30« nadomesti s številko »45«. V drugem stavku se za besedo »roku« številka »30« nadomesti s številko »60«.

Šesti odstavek postane peti odstavek.

13. člen

31. člen se spremeni tako, da se glasi:

»31. člen

(vročanje)

»(1) Strokovna mnenja, odločbe in sklepi se v postopku usmerjanja vročajo v skladu z zakonom, ki ureja upravni postopek.

(2) Odločba o usmeritvi se vroči staršem oziroma starejšemu mladoletniku, drugim vlagateljem zahteve ter vzgojno-izobraževalnemu zavodu, v katerega je otrok vključen oziroma bo vključen.

(3) Če ima otrok rejnika, se odločba in strokovno mnenje, na način, kot je določeno v prejšnjem odstavku, vroči tudi rejniku in pristojnemu centru za socialno delo. Če se otrok s posebnimi potrebami vključi v socialnovarstveni zavod, se odločba vroči tudi pristojnemu centru za socialno delo.«.

14. člen

36. člen se spremeni tako, da se glasi:

»36. člen

(individualizirani program)

(1) Vzgojno-izobraževalni zavod oziroma socialnovarstveni zavod mora najkasneje v roku 30 dni po izvršljivosti odločbe izdelati za otroka s posebnimi potrebami individualizirani program v skladu s smernicami, ki jih pripravi Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

(2) V pripravo in spremljanje individualiziranega programa morajo biti vključeni starši ter otrok s posebnimi potrebami, pri čemer se upoštevata njegova starost in zrelost. Izvajanje individualiziranega programa spremlja strokovna skupina iz 37. člena tega zakona in ga evalvira najmanj ob zaključku vsakega ocenjevalnega obdobja ter ga na podlagi ugotovitev evalvacije po potrebi dopolnjuje ali spremeni.«.

15. člen

37. člen se spremeni tako, da se glasi:

»37. člen

(strokovna skupina)

Ravnatelj vzgojno-izobraževalnega zavoda oziroma direktor socialnovarstvenega zavoda s sklepom imenuje strokovno skupino za pripravo in spremljanje izvajanja individualiziranega programa, ki jo sestavljajo strokovni delavci, ki sodelujejo pri izvajanju vzgojno-izobraževalnega programa.«.

16. člen

40. člen se spremeni tako, da se glasi:

»40. člen

(stroški vodenja postopka)

(1) Sredstva za delo komisij za usmerjanje prve stopnje, opravljanje administrativno-tehničnega dela, materialne in druge stroške zagotavlja Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Obseg sredstev za izvajanje nalog komisij za usmerjanje prve stopnje se določi z letnim delovnim načrtom Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.

(2) Sredstva za delo komisije za usmerjanje druge stopnje, opravljanje administrativno-tehničnega dela, materialne in druge stroške zagotavlja ministrstvo, pristojno za šolstvo, na podlagi sklepa ministra.

(3) Stroške vlagatelja krije vlagatelj.«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

17. člen

(veljavnost postopkov)

(1) Postopki usmerjanja, ki so bili uvedeni pred začetkom uporabe tega zakona, se zaključijo v skladu s predpisi, ki so veljali do začetka uporabe tega zakona.

(2) Odločbe o usmeritvi, ki so bile izdane pred začetkom uporabe tega zakona, ostanejo v veljavi oziroma se preverjajo v rokih, določenih z izdanimi odločbami ter v skladu s tem zakonom.

18. člen

(postopno uvajanje učne pomoči)

Osnovne šole, ki v šolskih letih 2026/2027 in 2027/2028 ne bodo vključene v izvajanje razširjenega programa v skladu s 47. členom Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli (Uradni list RS št. 16/24), glede učne pomoči uporabljajo 8., 30. in 36. člen Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 58/11, 40/12 – ZUJF, 90/12, 41/17 – ZOPOPP in 200/20 – ZOOMTVI).

19. člen

(podzakonski predpisi, programski dokumenti in repozitorij)

(1) Minister izda podzakonske predpise iz tega zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

(2) Zavod Republike Slovenije za šolstvo pripravi programske dokumente iz novega 4.a in 10.a člena ter spremenjenega 30. člena zakona najkasneje do 30. junija 2026.

(3) Ministrstvo vzpostavi digitalni repozitorij iz spremenjenega 10. člena zakona do 1. januarja 2027.

20. člen

(začetek veljavnosti in uporabe)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. septembra 2026.

OBRAZLOŽITVE ČLENOV

K 1. členu:

V členu so opredeljene skupine otrok s posebnimi potrebami. Z uveljavitvijo 62.a člena Ustave Republike Slovenije v letu 2021, ki dopolnjuje pravico do uporabe in razvoja slovenskega znakovnega jezika ter določa svobodno uporabo in razvoj jezika gluhoslepih, je bilo treba v zakonodajo na področju vzgoje in izobraževanja vključiti tudi izvajanje pouka v znakovnem jeziku in jeziku gluhoslepih. V letu 2024 sprejeta novela Zakona o osnovni šoli že ureja pravno podlago za uporabo znakovnega jezika kot tudi jezika gluhoslepih, zato dodajamo skupino otrok z gluhoslepoto med skupine otrok s posebnimi potrebami.

K 2. členu:

Nov člen opredeljuje, da se otroku, pri katerem šola zazna učne težave ali potrebo po dodatni podpori, nudi stopenjska pomoč v okviru kontinuuma podpore in pomoči v skladu z navodili, ki jih pripravi Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Razrednik skupaj z drugimi strokovnimi delavci skrbi za pripravo in izvajanje načrta podpore in pomoči, ga spremlja in dokumentira v skladu z navedenimi navodili ter otroku omogoča vključitev v učno pomoč ter druge oblike podpore in pomoči. Del kontinuuma pomoči je po novem tudi učna pomoč, v katero se otrok vključi brez odločbe o usmeritvi, kar pomeni, da se lahko šola nemudoma odzove na potrebo otroka. To pomeni, da se otroci, ki potrebujejo učno pomoč, ne usmerjajo več. Kontinuum podpore in pomoč obsega tudi prilagoditve fizičnega in socialnega učnega okolja, pristopov pri poučevanju, učnih pripomočkov, gradiv, opreme, domačih nalog ter preverjanja in ocenjevanja znanja. Šola tudi te prilagoditve načrtuje in dokumentira v okviru načrta pomoči.

K 3. členu:

Dodatna strokovna pomoč se izvaja kot pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj. Skupno število ur se, ko otrok razvije in usvoji kompenzacijske tehnike, zmanjšuje, zato v prvem izobraževalnem obdobju osnovne šole ne sme presegati štirih ur tedensko, v drugem izobraževalnem obdobju osnovne šole treh ur tedensko in v tretjem izobraževalnem obdobju osnovne šole ter v srednješolskih programih dveh ur tedensko. Vsaj četrtnina ur se mora izvesti v razredu v obliki sodelovalnega, timskega poučevanja. Za izvajanje ur dodatne strokovne pomoči se v odločbi o usmeritvi lahko opredeli več strokovnjakov z različnih strokovnih področij, kot so: s področja specialne in rehabilitacijske pedagogike, logopedije, psihologije, tiflopedagogike, surdopedagogike, socialne pedagogike, inkluzivne pedagogike ipd. Tiflopedagoška, surdopedagoška, logopedska in socialnopedagoška dodatna strokovna pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj se lahko na podlagi odločbe o usmeritvi izvaja tudi v prilagojenih izobraževalnih programih in posebnih programih vzgoje in izobraževanja, razen če je tovrstna pomoč že zagotovljena v okviru programa, v katerega je otrok vključen.

K 4. členu:

Črta se deveti člen zakona. Vsebina je urejena v 8. členu zakona (3. člen novele).

K 5. členu:

Člen opredeljuje prilagajanje in pretvarjanje učbenikov in drugih učnih gradiv kot javno službo, ki jo izvajajo osnovne šole, ki izvajajo prilagojene in posebne programe, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter specialne knjižnice, ki v skladu z zakonodajo izvajajo storitve v prilagojenih tehnikah za osebe s slepoto ali slabovidnostjo.

Zavod RS za šolstvo bo po novem pri pripravi učbenikov za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, ki jih na trgu ni, sodeloval tudi z založbami na trgu. Otroci s posebnimi potrebami pogosto potrebujejo prilagojene didaktične rešitve, saj običajna učna gradiva morda niso ustrezna za njihove sposobnosti ali način učenja. Gre za specifična gradiva (npr. poenostavljeni učbeniki, prilagojene interaktivne vsebine, komunikacijski pripomočki ipd.), ki so nujna, da ti učenci dosežejo izobraževalne cilje in standarde znanja glede na svoje zmožnosti. Vlaganje javnih sredstev v

razvoj takšnih gradiv je upravičeno, ker brez tega komercialni interes za njihovo pripravo morda ne bi bil zadosten – ciljna skupina je ožja, a zaradi ustavnega načela enakih možnosti in socialne države ti otroci ne smejo biti prikrajšani. Javni interes se kaže v zagotavljanju kakovostnih in dostopnih materialov, ki omogočajo optimalen razvoj vsakega otroka s posebnimi potrebami. Z neposrednim sodelovanjem Zavoda RS za šolstvo s komercialnimi založbami se združujeta javna strokovnost in zasebno strokovno znanje za doseganje najboljših kakovosti gradiv, kar je v korist celotni družbi, saj pripomore k boljši izobraženosti in vključenosti ranljive skupine otrok. Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami je poseben predpis (lex specialis) na področju vzgoje in izobraževanja, namenjen urejanju pravic in ukrepov specifično za otroke s posebnimi potrebami. Kot tak ureja določena vprašanja drugače ali podrobneje kot splošna zakonodaja. Predlagani člen izraža lex specialis učinek glede razmerja do splošnih pravil javnega naročanja. To pomeni, da v posebnih okoliščinah, opredeljenih v tem členu, veljajo izjeme od splošnih postopkovnih zahtev, saj posebna ureditev narekuje prilagojeno rešitev, skladno s poslanstvom tega zakona. Načelo lex specialis derogat legi generali upravičuje, da specialni zakon (ZUOPP-1) na omejenem področju zagotavljanja učnih gradiv za otroke s posebnimi potrebami prevlada nad splošnimi predpisi (kot je Zakon o javnem naročanju), če je to potrebno za učinkovito uresničitev namena. S tem se zakonodajalec odziva na specifičnost področja posebnih potreb, kjer togost splošnih pravil ne bi ustrezno zagotovila varstva ustavnih pravic teh otrok. Običajno je poraba javnih sredstev za blago in storitve (kot je priprava učnih gradiv) podvržena pravilom javnega naročanja, katerih namen je zagotavljanje transparentnosti in konkurenčnosti. Vendar pa v primerih, ko gre za zagotavljanje posebnih didaktičnih rešitev za otroke s posebnimi potrebami, strogo spoštovanje postopkov javnega razpisa lahko dejansko zavira doseganje ciljev. Postopki javnega naročanja so pogosto dolgotrajni in formalistični; pri razvoju specializiranih gradiv pa je lahko ključna hitra prilagoditev in sodelovanje z usposobljenim ponudnikom, ki že razpolaga z ustreznimi znanji ali celo avtorskim gradivom. Če bi bilo treba za vsako takšno pobudo izvesti razpis, bi lahko prišlo do neželenih zamud ali pa na trgu sploh ne bi bilo več ponudnikov z zahtevanimi kompetencami, kar bi ogrozilo nemoteno zagotavljanje prilagojenih gradiv. Predlagana določba zato uvaja izjemo od obveznosti javnega razpisa: Zavodu RS za šolstvo omogoča, da na podlagi strokovne presoje neposredno sklene sodelovanje s primerno založbo. Seveda ta izjema ne pomeni arbitrarnosti – utemeljena mora biti s posebno naravo potreb (nujnost zagotovitve specifičnih didaktičnih rešitev, ki jih ni mogoče učinkovito doseči s splošnim razpisom). Takšna zakonska izjema je sorazmeren ukrep v javnem interesu, saj zagotavlja pravočasno in kakovostno pripravo učnih gradiv za posebno skupino učencev, hkrati pa je omejena na posebej utemeljene primere, kjer je razpis neučinkovit. S tem se varuje ustavna pravica otrok s posebnimi potrebami do izobraževanja pod enakimi pogoji, država pa izpolnjuje svojo dolžnost, aktivno zagotavljati možnosti za njihovo izobrazbo.

Predlagana dopolnitev zakona uvaja varovani digitalni repozitorij učnih gradiv, ki ga vzpostavi ministrstvo, pristojno za šolstvo, z namenom izboljšati dostopnost učnih virov za vse otroke s posebnimi potrebami. Ukrep prispeva k uresničevanju načela inkluzivnega izobraževanja, saj bo učencem z različnimi posebnimi potrebami omogočen pravočasen dostop do šolskih gradiv v njim prilagojeni obliki. Na primer, slabovidni učenci bodo lahko takoj po uradni potrditvi učbenika pridobili njegovo elektronsko različico, ki jo lahko pretvorijo v ustrezen format (povečan tisk, zvočni zapis ipd.) in s tem lažje sledijo pouku. Dostop do gradiv v prilagojenih formatih je ključnega pomena za enakovredno izobraževanje teh učencev in ga zahtevajo tudi mednarodni standardi ter zavezuje Republike Slovenije na področju pravic invalidov (npr. pravica do inkluzivnega izobraževanja po Konvenciji ZN o pravicah invalidov).

K 6. členu:

Dodan je nov člen, ki opredeljuje pomoč spremljevalca, spremljevalca skupine in varuha negovalca v posameznih vzgojno-izobraževalnih in posebnih programih. Zakon tako ne ločuje več med stalnim in začasnim spremljevalcem.

Jasno je opredeljeno, da spremljevalec nudi pomoč v izobraževalnih programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, spremljevalec skupine v prilagojenih izobraževalnih programih, v posebnih programih vzgoje in izobraževanja ter v vzgojnih programih pa pomoč in nego v skladu z normativi zagotavlja varuh-negovalec.

Merila za določitev spremljevalca in spremljevalca skupine bodo opredeljena v prilogi kriterijev za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami.

Na novo je opredeljena tudi pravica, da lahko otroke s posebnimi potrebami zaradi zdravstvenih posebnosti na podlagi odločbe o usmeritvi na organiziranem šolskem prevozu od kraja prebivališča do šole ali zavoda in nazaj spremlja spremljevalec ali spremljevalec skupine ali varuh negovalec, ki je opravil usposabljanje.

K 7. členu:

Otroci imajo v skladu z odločbo o usmeritvi možnost vključitve v oskrbo v zavod za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, socialnovarstveni zavod ali v dom za učence, kjer se izvaja vzgojni program. Prav tako se lahko na podlagi odločbe o usmeritvi v oskrbo in vzgojni program vključijo tudi dijaki, ki so končali prilagojene izobraževalne programe osnovne šole ali so vključeni v prilagojene izobraževalne srednješolske programe oziroma posebne programe, ki so namenjeni rehabilitaciji. Da bi nekoliko razbremenili družine, je na novo opredeljena možnost, da lahko šola ali zavod v letnem delovnem načrtu določi dneve, ko se lahko otroci, ki obiskujejo šolo ali zavod, vključijo v oskrbo in vzgojni program na željo staršev, čeprav sicer niso v oskrbi. Ta možnost je dodana z namenom razbremenitve staršev. Sredstva za plače zaposlenih se zagotovijo v proračunu Republike Slovenije, stroške prehrane in prevoza krijejo starši ali pa se zagotovijo iz drugih virov.

K 8. členu:

Člen se črta, ker je vsebina opredeljena v 4.a in 8. členu zakona (2. in 3. člen novele).

K 9. členu:

V členu je opredeljena izjema, da se v socialnovarstvenih zavodih program izvaja celo šolsko leto. Redakcijski popravek – črtanje določb o izobraževanju na domu, saj je vsebina določena v Zakonu o osnovni šoli.

K 10. členu:

Komisija za usmerjanje prve stopnje je sestavljena iz najmanj dveh članov in ne več treh, smeri izobrazbe so zapisane s področji, kot predlaga Urad za razvoj in kakovost v izobraževanju pri ministrstvu. Na seje komisije je vabljen predstavnik šole, ki predstavi izvajanje kontinuuma pomoči v šoli ali zavodu. Priporočljivo je, da zaradi lažje izvedbe praviloma sodeluje na daljavo.

K 11. členu:

Z novelo bo omogočeno oddajanje elektronskih zahtev za začetek postopka usmerjanja, kar omogoča hitrejšo, bolj učinkovito in manj papirnato poslovanje. Zahteva je popolna, če vsebuje najmanj poročilo šole o otroku in zapis pogovora z otrokom v šoli ter drugo razpoložljivo strokovno dokumentacijo v skladu s 26. členom tega zakona. Pri usmerjanju otrok pred vstopom v osnovno šolo pa je treba zahtevi priložiti dokumentacijo centra za zgodnjo obravnavo v skladu z zakonom, ki ureja celostno zgodnjo obravnavo predšolskih otrok s posebnimi potrebami

K 12. členu:

Dopolnjena je vsebina odločbe o usmeritvi, ki po novem določi tudi pomoč spremljevalca ali spremljevalca skupine, določi spremstvo na organiziranem prevozu otrok s posebnimi potrebami za otroke, ki zaradi svojega zdravstvenega stanja potrebujejo spremstvo na organiziranem prevozu, odloči, ali dijak s težjo ali težko gibalno oviranostjo potrebuje prilagojen prevoz, določi vključitev v oskrbo in vzgojni program, določi učitelja/vzgojitelja za komunikacijo v slovenskem znakovnem jeziku ali učitelja ali vzgojitelja za delo z otroki z gluhoslepoto, za gluhe in naglušne otroke ter otroke z gluhoslepoto določi prilagojeno izvedbo predmetnika ter izvajanje dopolnilnega izobraževanja tako, da se organizira pouk znakovnega jezika ali jezika gluhoslepih ter kulture gluhih ali gluhoslepih ali slovenskega jezika. Spreminjajo se tudi roki za izdajo odločbe o usmeritvi.

K 13. členu:

Če je otrok usmerjen v socialnovarstveni zavod, je treba odločbo vročiti tudi centru za socialno delo. Na novo je določeno vročanje odločb o usmeritvi v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, saj omogoča več načinov vročanja:

- Osebno vročanje: Če stranka ni dosegljiva na naslovu ali ne prevzame odločbe, se odločba lahko vroči drugim osebam, ki so z njo v sorodstvenem razmerju ali njenimi pooblaščenci.
- Vročanje po pošti: Če osebno vročanje ni mogoče, se odločba lahko vroči tudi po pošti, pri čemer mora poštni delavec izročiti odločbo stranki v podpis. Če stranka ne prevzame odločbe, se šteje, da je bila vročena po 15 dneh, ko je bila odločba predložena na pošto.
- Vročanje po elektronski pošti ali preko e-uprave: Za tiste, ki so prijavljeni na e-upravo, lahko odločbe vročijo tudi elektronsko, kar je hitrejši in bolj sodoben način vročanja. Stranka mora biti seznanjena z vročitvijo preko e-pošte.
- Vročanje v elektronski obliki (če je predpisano): V nekaterih primerih (na primer pri poslovanju z organi, kot so podjetja ali druge pravne osebe) lahko organi odločbe vročijo tudi v elektronski obliki, če se stranka strinja s tem.

Pomembno je, da vročanje poteka na način, ki omogoča, da stranka dejansko prejme odločbo, saj od tega odvisni teči roki za morebitne pritožbe ali druge pravne ukrepe.

K 14. členu:

Individualizirani program (v nadaljevanju: IP), njegova priprava in evalvacija je vezana na strokovne smernice, njegovi elementi niso več predpisani z zakonom. Izdelava in evalvacija IP je zato v zakonu vezana na obvezno uporabo programskega dokumenta – smernic, ki jih je obravnaval Strokovni svet RS za splošno izobraževanje.

K 15. členu:

Določeno je oblikovanje strokovne skupine za pripravo in evalvacijo IP. Oblikovanje ene ali posameznih skupin je prepuščeno avtonomiji šole. Črtan je drugi odstavek, ker je vsebina urejena v zakonu, ki ureja obravnavo otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju.

K 16. členu:

Jasneje so opredeljeni stroški postopka. Dodano je, da stroške vlagatelja krije vlagatelj.

K 17. členu:

Opredeljena je veljavnost postopkov.

K 18. členu:

Zaradi določil, ki jih je prinesla sprememba Zakona o osnovni šoli, je bilo treba s tem predpisom urediti dinamiko postopnega uvajanja učne pomoči za posamezno šolsko leto, ki je usklajeno s postopnim vstopanjem šol v izvajanje novega koncepta razširjenega programa.

K19. členu:

Opredeljen je rok za pripravo podzakonskih aktov, programskih dokumentov in repozitorija.

K 20. členu:

Zakon se uporablja od 1. septembra 2026.